

Barraques de vinya

Sant Joan de Vilatorrada

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sant Joan de Vilatorrada i Sant Martí de Torruella
Emlaçament Terme de Sant Joan de Vilatorrada

Coordenades:

Latitud: 41.77205
Longitud: 1.77914
UTM Est (X): 398530
UTM Nord (Y): 4625188

Classificació

Número de fitxa 08218-66
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La majoria d'elles no tenen cap us específic en l'actualitat, la qual cosa fa que estiguin abandonades sense cap interès per la seva conservació, corrent el perill d'ensorrar-se. Molts dels propietaris actuals les enderroquen sense cap interès per la seva conservació.

Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 005A00011

Fitxes associades:

[Mas can Cornet](#)
[Mas can Canals Nou](#)
[Mas Llobet](#)
[Mas Torres de Bages](#)
[Mas Soler](#)

Descripció

La barraca de vinya és una construcció de pedra seca, normalment de planta única ja sigui circular, o bé quadrada, que es cobreix amb una volta de pedra. L'element més característic és la utilització de la volta cònica. Aquesta volta es basa en una superposició de filades de pedres planes, col·locades de manera que surtin cap a l'interior i acabin tancant la volta. Les pedres que formen les files es falquen amb les altres per tal de donar consistència a la filada, i es col·loquen lleugerament decantades cap a l'exterior per poder expulsar l'aigua. És important que totes les pedres estiguin ben falcades. Un cop posades totes les filades, la volta es clou amb una gran llosa o bé diverses pedres petites. En ocasions la volta es cobreix amb una capa de pedruscall i terra per tal d'impermeabilitzar-la. La volta cònica serveix per cobrir edificis, tant de planta circular com quadrangular. En el cas de la planta rectangular, hi ha una dificultat afegida en el pas cap al pla circular de la volta. Això s'aconsegueix amb la utilització de petxines, pedres travesseres que es col·loquen en els angles i permeten pujar la volta. Les seves dimensions solen ser reduïdes perquè el tipus de volta limita molt l'espai que s'ha de cobrir. Tota l'estructura està subjecta a una sèrie de contrapesos que s'equilibren assegurant l'estabilitat de la construcció. Els murs que sostenen la volta estan fets també amb pedra seca i el seu gruix varia en funció de l'alçada de la volta; a més alçada i amplitud correspon més gruix de mur per suportar les pressions. Les pedres es col·loquen normalment sense treballar, exceptuant les que es col·loquen a les cantonades o a les obertures. En alguns casos a més de la porta, s'obren petites obertures en el mur que serveixen per poder veure l'exterior. En ocasions es presenten combinacions de dues o més barraques adossades, o bé s'adossen a les tines. També pot donar-se el cas que, per estalviar feina, la barraca estigui adossada a algun marge de vinya, aprofitant la paret natural com a fons de barraca. Les portes s'obren normalment amb llinda a excepció d'algun cas on s'utilitza la mateixa pedra per fer una arcada. Al terme de Sant Joan de Vilatorrada i Sant Martí de Torruella trobem alguns masos amb llarga tradició vitícola que conserven encara algunes de les barraques de vinya dins de les seves propietats. Són els següents: MAS CAN CANALS NOU: La finca conserva dues barraques de vinya de planta quadrada dins de la seva propietat ubicades a la costa de Montcunill. MAS EL SOLER: La finca conserva quatre barraques de vinya dins les seves propietats ubicades a l'entorn de la casa. Són barraques de planta quadrada cobertes amb falsa volta que es troben en bon estat de conservació. MAS CAL CORNET: La propietat conserva una barraca de vinya de planta quadrada en una finca situada a mà esquerra del camí que va de Sant Joan a Callús. Es tracta d'una construcció típica amb pedra seca i coberta amb falsa volta situada sobre un petit turó. L'estat de conservació és bo. MAS CAN PLA VELL: La propietat conserva tres barraques de vinya, una de planta circular i dues de planta quadrada construïdes en pedra seca, cobertes amb falsa volta i amb la porta orientada a llevant, al lloc anomenat Camp Gran. L'estat de conservació d'una de les quadrades és bo, l'altre és regular. La de planta circular ha començat a ensorrar-se recentment. La finca també conserva una altra barraca de vinya de planta quadrada al camp anomenat de la Solella amb les mateixes característiques que les anteriors, exceptuant la porta que és orientada a migdia. L'estat de conservació és bo. MAS LLOBET: Les antigues propietats d'aquests masos s'estenien a llarg de tota la falda del Collbaix. Aquesta era una zona dedicada de forma quasi exclusiva al cultiu de la vinya, sent abundants encara els testimonis.

Observacions:

(Continuació descripció) Es conserven, entre la zona ocupada pels camps entre la falda del Collbaix i les primeres cases del municipi de Sant Joan de Vilatorrada, cinc barraques de planta circular i tres barraques de planta quadrada. Destaca especialment per la barraca ubicada a tocar de l'Eix Transversal. Es tracta d'una barraca de planta circular amb la porta d'accés orientada a ponent i constituïda per un arc adovellat d'una alçada similar pràcticament al de tota la barraca. Es tracta d'un arc fet amb dovelles petites, unificades amb argamassa i molt més treballat que la resta de l'edificació. L'estat de conservació d'aquestes barraques és regular, trobant-se algunes amb part del sostre derruït o en un procés avançat de desmoronament. MAS TORRES DE BAGES: Degut a la seva intensa dedicació a l'activitat vitícola el mas Torres de Bages conserva encara tres barraques de vinya, una de planta circular i dues de planta quadrada, en bon estat de conservació totes tres. MAS CAN CANALS VELL- FINCA SANTA MARTA: Dins dels límits de les seves propietats es conserven cinc barraques de vinya, tres de quadrades i dues de planta circular. Altres indrets que no pertanyen a cap mas però on podem trobar barraques de vinya són: PLA DELS VINYATS: Al Pla dels Vinyats (antiga propietat del Mas Torres de Bages) es conserven encara al marge dret de la carretera de Manresa a Cardona, just davant de l'actual polígon industrial un seguit de quatre barraques de vinya de petites dimensions, de planta quadrada, en un estat de conservació molt dolent. COLLBAIX: A la seva vessant nord conserva una barraca de vinya de planta quadrada de grans dimensions. L'estat de conservació és bo. Al cim de Collbaix també podem trobar mostres de possibles edificacions que poden ser considerades antigues barraques de vinya avui dia derruïdes.

Història

La pedra seca és una tècnica constructiva molt antiga que permet diverses aplicacions. Al terme de Sant Joan com a la resta del Bages, l'aparició de barraques està estretament lligada a la gran expansió que la vinya va tenir a les últimes dècades del segle XIX a la comarca. La gran demanda de vins i derivats va provocar l'aprofitament de tota la superfície conreable, i una bona part del bosc de la zona es va convertir el feixes plantades de vinya, fins que l'arribada de la fil·loxera a finals del segle XIX va posar fi aquesta febre vitícola. Aquest període d'expansió agrícola va empènyer al conreu de terres marginals sovint lluny dels llocs d'hàbitat. El desplaçament feixuc fins a la vinya obligava en moltes ocasions a tenir un lloc on guardar les eines d'un dia per l'altre, a fi de no carregar-les constantment. És amb aquest objectiu que neixen les barraques de vinya: guardar les eines necessàries pel cultiu, i alhora tenir un lloc on aixoplugar-se en cas de pluja o per passar la nit si la distància fins a casa era molt llarga.

Bibliografia

AA.DD.: Recopilació de la història del municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Sant Joan de Vilatorrada. 1984. COMAS I CLOSAS F.: Sant Joan de Vilatorrada. Història del Bages. Vol II. Ed. Parcir. Manresa. 1988. Pàgs.379-402.

